

Wyjaśnienie powstałe na prośbę Pana Dzioby w odpowiedzi na przekazane RKP wezwanie od RDOŚ.

Mając na uwadze zainauguowanie procesu powstawania Parku naturalistycznego na terenie Górek Czechowskich - byłego poligonu wojskowego na Czechowie w Lublinie, jako Rada Kultury Przestrzeni wspólnie z Panem Jarosławem Koziarą, zwróciliśmy się do Prezesa TBV, właściciela gruntu, z propozycją udostępnienia części terenu należącego do TBV, w celu stworzenia tam land-artu według projektu Pana Jarosława Koziary

Land art, zgodnie z ustaleniami, powstałby na terenie płaskiej wysoczyzny, położonej wzdłuż osiedla TOR, przylegającej jednocześnie do tzw „lasku” od strony ulicy Północnej. Prace związane z powstaniem tego dzieła rozpoczęłyby się późną wiosną 2017 i byłyby prowadzone przez cały okres wegetacyjny.

Land art ma się znajdować w środkowej części wierzchowiny położonej na działce nr 1/22. To wierzchowina położona na południu Górek Czechowskich, stykająca się z tzw „laskiem”. Jest to płaska przestrzeń, na której przed rokiem 2000 wojsko uprawiało różne zboża i ziemniaki. Obecnie przez wierzchowinę przebiega jedna główna ścieżka łącząca wylot ul. Solarza ze „strzelnicą” (projekt powstałby na styku z nią w jej środkowym odcinku) oraz druga, mniej wyraźna, łącząca „strzelnicę” z „laskiem”. Ta ostatnia oddalona byłaby od dzieła o około 100 metrów. Trzecia ze ścieżek znajdujących się na tym obszarze wiedzie wzdłuż zabudowań położonych przy ul. Dudzińskiego, pozostawałaby w oddaleniu ok 150 m od dzieła.

Poniższe dane pochodzą z dwóch niezależnych opracowań inwentaryzacyjnych obszaru całych Górek Czechowskich powstałych:

- na zlecenie TBV – wykonane przez firmę EKOID
- w pracowni Pana Bolesława Stelmacha pod kierownictwem dr Piotra Szkołuta (Górki Czechowskie, inwentaryzacja przyrodnicza, Lublin, 2016)

Znakomitą większość omawianej przestrzeni gęsto zarasta od lat inwazyjna nawłóć. Botanicy, którzy prowadzili na obszarze Górek Czechowskich inwentaryzację przyrodniczą w ubiegłym roku (Analiza uwarunkowań środowiskowych dla terenu Górek Czechowskich w Lublinie, 2016 **EKOID** ul. Łączna 3/40 40-236 Katowice) stwierdzili występowanie zarastających muraw kserotermicznych na południowo-zachodnim skraju tej wysoczyzny, w bezpośredniej okolicy strzelnicy. Na pozostałym obszarze tego wzgórza, zbiorowiska nawłoci od lat skutecznie tłumiły inną roślinność. Zbiorowiska cennych botanicznie ani roślin chronionych w środkowej części opisywanego terenu w opracowaniach nie znaleziono. Podobnie nie znaleziono na obszarze planowanym pod land-art nor chomika europejskiego, związanego ze środowiskiem pól uprawnych oraz ukształtowanych muraw kserotermicznych. Na obszarze, na którym ma powstać land-art nie oznaczono także występowania siedlisk ptasich, nie ma tam także żadnego drzewa. Siedliskiem ptasim są: oddalony o ponad 150m od terenu land artu tzw „lasek” czy oddalona o ponad 200m sąsiednia sucha dolina oraz druga wierzchowina, przeznaczana w dokumentach planistycznych od 1992 r na rezerwat, częściowo zarastająca czyniami. Aby mieć pewność, że na terenie, na którym ma powstać land-art nie gniazdują żadne ptaki, poprosiliśmy o ponowne sprawdzenie tego terenu przez znawców awifauny „poligonu”, panów Waldemara Bładunia oraz Tomasza Buczka. Na terenie pod planowany land-art nie znaleźli żadnych gniazd ani lęgów ptasich. Pan Buczek jako specjalista zajmujący się także od lat badaniem chomików europejskich, nie stwierdził istnienia w tym obszarze nor chomików.

Roślinność na omawianej wysoczyźnie uległa spaleniu wiosną, obecnie odradzająca się nawłóć osiąga wysokość kilkunastu centymetrów. W miejscu, w którym zaplanowano land art znajduje się kilka miejsc, w których odwiedzający poligon regularnie palił ogniska, co niestety wiąże się z występowaniem w tym miejscu dużej ilości butelek i innych śmieci.

Podczas oczyszczania terenu z tych odpadów zauważyliśmy, że pod wschodzącą obecnie nawłocią w wielu miejscach znajdują się rośliny należące do gatunków występujących na murawach kserotermicznych, w różnych ilościach, najliczniej reprezentowanych przez poziomkę twardolistną.

Podczas wykonywania land artu Pan Koziara zamierza jedynie kosić regularne kręgi w nawłoci, nie będzie w żaden sposób ingerować w glebę ani w gatunki flory. Nie będą wysiewane żadne gatunki roślin. W założeniu projektu, jeżeli byłby realizowany także w kolejnych latach, można by wprowadzić elementy różnicujące kolorystycznie dzieło, używając nasion pochodzących z roślin z muraw kserotermicznych znajdujących się na sąsiednich wierzchowinach. Z powodu braku odpowiednich nasion, w tym roku nie ma o tym mowy.

Według ustaleń Pan Koziara nie będzie używał żadnego sprzętu ciężkiego i wszelkie działania będą podejmowane z należytą starannością, tak aby uniknąć jakichkolwiek zniszczeń w przyrodzie. Projekt jest wydarzeniem efemerycznym – po zaprzestaniu wykaszania kręgów, teren ten z łatwością ponownie zdominuje nawłóć. Po konsultacjach z prof. Tadeuszem Chmielewskim (Uniwersytet Przyrodniczy), prof. Danutą Urban (Uniwersytet Przyrodniczy), dr Piotrem Szkołutem (KUL) oraz specjalistami z Fundacji Łąka uważamy, że działania te mogą być traktowane jako element ochrony czynnej tego terenu. Wykaszając regularnie nawłóć, według przypuszczeń wspomnianych botaników,

doprowadzimy do wzmocnienia gatunków pożądaných w tym obszarze, czyli ściśle związanych z murawami kserotermicznymi. Dr Piotr Szkołut i prof. Ewa Trzaskowska są także zainteresowani prowadzeniem regularnych obserwacji i badań związanych z odtworzeniem kserotermicznych gatunków flory i fauną z nimi bezpośrednio związanej na tym obszarze oraz na przyległościach, co w przyszłości może być bardzo istotne podczas prowadzenia działań ochrony czynnej na całym terenie Górek Czechowskich, który miałby zostać przeznaczony na park.

Na naszą prośbę Pan Wojciech Dzioba, prezes TBV, oprócz udostępnienia terenu pod land art, zobowiązał się również gruntownie uprzątnąć ten obszar z zalegających od lat śmieci oraz do ustawienia choćby prowizorycznych koszy na śmieci, zwłaszcza w pobliżu instalacji bądź przy wejściach na teren Górek Czechowskich tak, by uniknąć niepotrzebnego zanieczyszczenia tego terenu w przyszłości.

Obawy związane z działaniem na szkodę ekosystemu są naszym zdaniem nieuzasadnione. Oprócz działania na rzecz kultury podczas jubileuszu Lublina, szerszego udostępnienia tego pięknego miejsca mieszkańcom Lublina poprzez stworzenie swoistego systemu nowych ścieżek spacerowych przyczynimy się również do uprzątnięcia tego terenu z zalegających od lat nieczystości a także rozpoczniemy działania zmierzające do ochrony czynnej flory a tym samym i fauny tego jedyne go w swoim rodzaju ekosystemu.

Dołączamy opis proponowanego dzieła, opracowany przez Pana Jarosława Koziarę.

Powyższe pismo opracowane zostało przez społeczną kuratorkę land-artu Magdalenę Nosek.

Z poważaniem

Land art czyli obraz ziemny **Oprac. Jarosław Koziara**

Koncentryczna forma o średnicy kilkudziesięciu metrów podzielona na kilkanaście regularnych okręgów, co drugi z nich wykoszony. Wewnątrz stworzy to kilka trawiastych alejek spacerowych dostępnych dla każdego. Obiekt o charakterze artystyczno ekologicznym przyjazny środowisku i okolicznym mieszkańcom, efemeryczny tzn. że nie jest trwały a jego egzystencja jest sezonowa: wiosna, lato, jesień. Może być odnowiony w roku następnym.

Cel

Adaptacja nieużytku celem podniesienia jego walorów estetycznych bardziej przyjaznych okolicznym mieszkańcom a także stworzenie unikatowego dzieła artystycznego promującego miasto Lublin i jego walory, kreatywność mieszkańców oraz relacje developera z lokalną społecznością.

Autor : Jarosław Koziara artysta specjalizuje się w tego rodzaju sztuce od lat 20. Jest założycielem Fundacji Latająca Ryba która od 7 lat organizuje Międzynarodowy Land Art Festiwal. Jarosław Koziara zrealizował już kilkanaście takich przedsięwzięć w kraju i za granicą m.in. na Lublin Air Port na granicy polsko-ukraińskiej , w Kazimierzu i Janowcu nad Wisłą. Wszędzie to obiekty cieszyły się dużym uznaniem społeczności i specjalistów

Załącznik : Naniesiony topograficzny projekt na Google Maps oraz zdjęcia innych land artów autora

